

TEATR-ŚLĄSKI
im. Stanisława Wyspiańskiego
w Katowicach

INSTYTUCJA
KULTURY
SAMORZĄDU
WOJEWÓDZTWA
ŚLĄSKIEGO

Sławomir Mrożek

KONTRAKT

TEATR ŚLĄSKI IM. ST. WYSPIAŃSKIEGO W KATOWICACH

www.teatrslaski.pl

Sławomir Mrożek (ur. 1930) dramaturg, pisarz, prozaik, autor rysunków satyrycznych, scenariuszy filmowych. Jeden z najczęściej grywanych w kraju i za granicą polskich dramaturgów współczesnych, stawiany jest w jednym rzędzie z Beckettem czy Dürrenmattem i uważany za jednego z najwybitniejszych dramaturgów naszych czasów. Jego twórczość została przełożona na ponad 20 języków. W 1950 r. rozpoczyna pracę w krakowskim „Dzienniku Polskim”. Píše reportaże, publikuje teksty satyryczne, m.in. w „Szpilkach” i „Życiu Literackim”. Opublikowane trzy lata później opowiadania („Półpancerze praktyczne” i „Opowiadania z Trzmielowej Góry”) oraz ukazujące się w prasie cykle rysunków satyrycznych przynoszą mu dużą popularność. Jako dramaturg debiutuje „Policją” w 1958 r. Wraz z następnymi sztukami (m.in. „Indyk”, „Na pełnym morzu”, „Zabawa”) rośnie uznanie dla pisarza w Polsce i poza granicami, czego wyrazem jest przyznanie w Szwajcarii w 1962 roku Nagrody Fundacji im. Kościelskich. W 1963 roku Mrożek wyjeżdża do Włoch, w następnych latach mieszka we Francji, jeszcze później w Meksyku. W 1964 roku ukazuje się „Tango”, które natychmiast wchodzi do repertuaru teatrów na całym świecie (prapremiera światowa Belgrad, 1965). W tym samym roku, za zbiór opowiadań „Słoń”, pisarz otrzymuje francuską nagrodę „Prix de L'Humeur Noir”. Za prace literackie z lat 1963–64 po raz pierwszy uzyskuje Nagrodę Fundacji im. Alfreda Jurzykowskiego w Nowym Jorku (ponownie otrzymuje ją w 1985 roku, za dramaturgię). Z wyjątkiem ograniczeń wynikających z cenzury stosowanej wobec pisarza

(w latach 1968–72 zakaz publikacji i wystawiania sztuk, w roku 1981 wstrzymanie „Ambasadora”, „Vatzlava” i „Alfy”), jego dramaty (m.in. „Rzeźnia”, „Emigranci”, „Garbus”, „Pieszo”, „Portret”) są stale obecne w teatrach polskich. W numerze 1/1986 „Dialogu” ogłoszony zostaje „Kontrakt”, którego prapremiera ma miejsce 15 maja tego samego roku w Teatrze Polskim w Warszawie. Na zagranicznych scenach Mrożek odnosi wiele znaczących sukcesów – m.in. w 1970 r. „Tango” uzyskuje nagrodę hiszpańskiej krytyki jako najlepsza sztuka zagranicznego autora, dwa lata później pisarz otrzymuje austriacką Nagrodę Państwową w dziedzinie literatury, w 1984 r. zostaje uhonorowany Nagrodą Związku Literatów Polskich na Obczyźnie, w 1993 r. „Miłość na Krymie” zdobywa nagrodę Crédit Industriel et Commercial Paris Théâtre. Ostatnie dramaty Sławomira Mrożka ukazały się w 2000 roku („Piękny widok” miał w tym samym roku premierę w Teatrze TV, a rok później odbyła się prapremiera „Wielebnych” w Starym Teatrze w Krakowie). Od kilku lat poznajemy nową stronę twórczości pisarza, który w 2006 roku opublikował w Wydawnictwie Literackim książkę „Baltazar. Autobiografia”. Przez WL wydana została także w 2004 roku korespondencja z Janem Błońskim z lat 1963–1996, dwa tomy „Dziennika” (tom I obejmujący lata 1962–1969 ukazał się w roku 2010, tom II z lat 1970–1979 w roku 2012) oraz „Listy” (2011). W 2010 roku Sławomir Mrożek uhonorowany został Złotym Medalem Zasłużony Kulturze Gloria Artis.

(na podstawie „Literatura Polska XX wieku”, Warszawa 200 i H. Stephan „Mrożek”, Kraków 1996)

MINIWIWIAD ZE SŁAWOMIREM MROŹKIEM

Anna Podsiadło: „Kontrakt” napisał Pan w bardzo trudnym dla Polski momencie, w połowie lat 80. Czy dziś, gdy zmieniła się polityczna sytuacja, gdy jesteśmy członkami UE, dystans dzielący „starą” i „nową” Europę jest nadal tak samo dotkliwy? Czy, Pana zdaniem, „Kontrakt” jest sztuką aktualną?

Sławomir Mrożek: W „Kontrakcie” występują dwie osoby: człowiek starszy wiekiem, nazwany Magnusem, i człowiek młody, nazwany Morimsem... Napisałem tę sztukę kiedy miałem 57 lat, czyli dwadzieścia kilka lat temu, potem przestałem się nią zajmować. Zajęły mnie inne sprawy.

A.P. Jest Pan autorem powszechnie znanym, cenionym w całym kulturalnym świecie. Czy zdarzyło się Panu, jako emigrantowi ze Wschodu, doświadczyć na Zachodzie poczucia obcości?

S.M. Byłem ceniony w mniejszości, nie w większości „kulturalnego świata” – mniej więcej w Europie. Tam moje powodzenie trwało około dwudziestu lat, natomiast moje poczucie obcości trwa już trzydzieści siedem lat – z małymi przerwami. W Polsce, mówiąc szczerze, towarzyszyło całemu mojemu życiu.

A.P. Czy „Kontrakt” to sztuka oskarżająca „starą” Europę o obojętność i egoizm, czy może jest próbą uświadomienia rodakom daremności ich marzeń o dołączeniu do niej?

S.M. Sztuka oskarżająca – Europę, czy cokolwiek innego – nie ma sensu.

A.P. W „Kontrakcie” Magnus jest synonimem znużonej swą sytością Europy. Czy właśnie tak Pan widzi nasz kontynent, jako cywilizację nieuchronnie chyłącą się ku upadkowi?

S.M. Tak. W momencie pisania tej sztuki widziałem postać Magnusa jako przedstawiciela starej zmurszałej Europy. Nawiasem mówiąc, sztukę tę napisałem o Szwajcarii.

A.P. Jakie Pan widzi miejsce, zadanie Polski we współczesnej Europie? Czy coraz bliższe międzynarodowe kontakty młodych ludzi mogą mieć pozytywny wpływ na naszą przyszłość?

S.M. Sytuację Polski w obecnym momencie historycznym widzę korzystnie, szczególnie na tle naszej przeszłości. Obym nadal mógł taką ją widzieć... A międzynarodowe kontakty młodych Polaków są dla Polski jak najbardziej dobroczynne.

Sławomir Mrożek

KONTRAKT

reżyseria Bogdan Ciosek
scenografia Andrzej Witkowski
muzyka Jarosław Mamczarski

Magnus / Bernard Krawczyk
Moris / Marcin Szaforz

asystent reżysera / inspicjent / sufler Marcin Całka
opracowanie światła Maria Machowska
światło Krzysztof Woźniak
dźwięk Mirosław Witek

„Kontrakt” jest sztuką o stereotypie (nie przypadkiem jego „bohaterem” jest majster komedii bulwarowej). Albo ściślej, o stereotypowych relacjach obu Europ. Tej prawdziwej, bogatej i potężnej, ale cynicznej i bezdusznej. I tej przyszywanej, która szlachetnymi (ale nieskutecznymi) gestami usiłuje dorównać czy przewyższyć swą szczęśliwą (?) siostrę. Ale nie w tym – rzecz jasna – trafność czy zręczność Mrożka. Pokazuje on doskonale, jak stereotyp – obojętnie jaki – związany jest z poczuciem krzywdy, klęski, upokorzenia. Skąd wziął się dziwaczny pomysł komediopisarza? Przecież to skutek starości, wdowieństwa, braku teatralnego powodzenia... A skąd dziwaczna (i wzgardzona) hojność czy wielkoduszność lokaja? Z wschodnioeuropejskiej biedy, poniżenia, ciągłych i nieustannych porażek... Tak więc proces psychologiczny (kompensata upokorzenia) stał się w „Kontrakcie” modelem społecznych urazów i zachowań. Bo przecież nie jest tak, aby stereotypy nie rozjaśniały – choćby na chwilę – mroku ludzkiej głupoty i nie pomagały rozeznaczyć się w świecie zbyt złożonym, aby go zrozumieć! Jest prawdą, że europejskie mocarstwa nie dotrzymywały swoich zobowiązań i – całkiem jak obrzydły staruch

z „Kontraktu” – swój cynizm uważały zawsze za usprawiedliwiony racją stanu. Tymczasem rozmaici europejscy biedacy naiwnie ufali wzniosłym frazesom, których pełno mieli na porządku bogaci i potężni... „Kontrakt” napisał Mrożek w momencie, gdy tak zwana Europa pogodziła się znów z dominacją sowieckiego imperium i solidarnościowy zryw lat osiemdziesiątych odesłała ostatecznie do magazynu politycznych osobliwości. [...] „Kontrakt” jest popisem starczego cynizmu i szczeniackiej frustracji. Wygrywa – rzecz jasna – cynizm jako silniejszy. Za późno jednak, więc daremnie. Ale daremna – bo moralnie skażona – okazała się także szlachetność! Nie ma więc w tej czarnej komedii zwycięzców. W „Kontrakcie” Mrożkowska mizantropia sięga szczytu... czy też raczej dna. Jest to zarazem jedna z najzręczniejszych, najsukcesyjniejszych zbudowanych sztuk Mrożka. Może właśnie dlatego, że oczywista niechęć pisarza do przedstawionych postaci pozwala mu poczynać sobie z nimi bez złudzeń i bez litości? A może dlatego, że w tej – bądź co bądź – salonowej komedii doprowadził do perfekcji technikę odwróceń i niespodzianek akcji? Jakkolwiek by było, rzecz jest zaiste popisowa.

Jan Błoński „Wszystkie sztuki Sławomira Mrożka”,
Wydawnictwo Literackie, Kraków 1995

PREMIERA 24 MARCA 2012 | Scena w Malarni

Licencja na wystawienie utworu została wydana przez Stowarzyszenie Autorów ZAiKS

BOGDAN CIOSEK

Absolwent PWST w Krakowie, Wydziału Reżyserii Dramatu; wcześniej ukończył teatrologię na Uniwersytecie Jagiellońskim. Związany etatowo z teatrami Nowej Huty, Częstochowy i Rzeszowa (w latach 1987-1998 dyrektor Teatru im. Wandy Siemaszkowej), współpracował ze scenami Krakowa, Szczecina, Zabrze, Sosnowca, Gdańska, Lublina, Katowic, Iwano-Frankowska oraz Chorzowa.

Jest reżyserem ponad pół setki przedstawień – głównie klasyki oraz klasyki współczesności. Ma w dorobku również wiele działań pozareżyserskich, m.in. organizację I Festiwalu Młodych Reżyserów w Rzeszowie (1987), organizację dziesięciu edycji Rzeszowskich Spotkań Teatralnych oraz sześciu edycji Rzeszowskich Spotkań Karnawałowych. Jest twórcą formuły i organizatorem pięciu edycji Rzeszowskich Spotkań Plenerowych, inicjatorem Galerii „Foyer” i wielu w niej wystaw i cyklicznych festiwali plastycznych (Międzynarodowe Biennale Plakatu Teatralnego, Międzynarodowe Biennale Grafiki Komputerowej, aukcji dobroczynnych „Bliźniemu swemu...”). Zainicjował i organizował budowę „Szajna Galerii” w Rzeszowie, w której zgromadzono największy zbiór prac Józefa Szajny. Stworzył formułę i program Festiwalu Dramaturgii Współczesnej „Rzeczywistość przedstawiona” w Zabrzu. Od roku 2011 pełni funkcję dyrektora programowego Festiwalu Polskich Sztuk Współczesnych „R@port” w Gdyni. Jest laureatem licznych nagród i wyróżnień, w tym dwóch Złotych Masek za reżyserię przedstawień zrealizowanych w Teatrze Śląskim – „Don Juana” Moliere’a i „Braci Karamazow” Dostojewskiego.

ANDRZEJ WITKOWSKI

Absolwent historii sztuki Uniwersytetu Jagiellońskiego i scenografii w krakowskiej Akademii Sztuk Pięknych. Zadebiutował scenografią do „Caliguli” Camusa w reż. Bogdana Cioska w Teatrze Współczesnym w Szczecinie (1982). Ma w dorobku ponad 150 realizacji teatralnych i telewizyjnych. W latach 1988–1998 scenograf Teatru im. Wandy Siemaszkowej w Rzeszowie, 1993–1998 Starego Teatru w Krakowie, 1998–1999 Teatru Polskiego we Wrocławiu, 1998–2002 Teatru Śląskiego w Katowicach, 2000–2006 Teatru Współczesnego we Wrocławiu, od 2007 roku związany z Teatrem Narodowym w Warszawie. Jest autorem większości scenografii do przedstawień w reżyserii Rudolfa Zioma na scenach Teatru Słowackiego w Krakowie, Starego Teatru w Krakowie i Teatru Powszechnego w Warszawie. W latach 1997–99 wraz z Rudolfem Zioma wystawił w Centrum Sztuki Bunkamura – Teatr Coocon ▶

▶ w Tokio „Księżniczkę Turandot”, „Wujaszka Wanię” i „Sen nocy letniej”. Współpracował również m.in. z Jerzym Jarockim – ostatnio przy spektaklu „Sprawa” według „Samuela Zborowskiego” Słowackiego w Teatrze Narodowym w Warszawie i Piotrem Cieplakiem – „Nieskończona historia” Pałygi, której premiera odbyła się 10 marca 2012 roku jest ich najnowszym wspólnym dziełem. W Teatrze Śląskim zaprojektował m.in. scenografię do spektakli w reżyserii Bogdana Toszy, Bartosza Zaczkiwicza, Rudolfa Zioma, Henryka Konwińskiego i Piotra Szalszy. Stworzył także scenografię do wszystkich sztuk, które w Teatrze Śląskim wyreżyserował Bogdan Ciosek, a były to „Hiob” Wojtyły (1991), „Don Juan” Moliere’a (1993) i „Bracia Karamazow” Dostojewskiego (1995).

JAROSŁAW MAMCZARSKI

Urodzony w 1974; absolwent Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach (1998 – Teoria Muzyki; 2000 – Kompozycja), obecnie jej pracownik na stanowisku adiunkta. Kompozytor, improwizator działający na styku muzyki elektroakustycznej, elektronicznej oraz tradycyjnej – wokalnie-instrumentalnej; wykonywany na festiwalach muzyki współczesnej w Polsce (Warszawska Jesień, Musica Polonica Nova) oraz w Europie i USA. Najważniejsze kompozycje: M(a)yday na media audio – video, Microconcerto I na media audio – video, Microconcerto II na puzon i media audio – video, AMIE 5=4 na sześć instrumentów dętych i media audio – video, Divertimento I na fortepian, taśmę oraz live electronics, NetText – projekt intermedialny, Studium Geometryczne I na flet, klarnet i live electronics, Genus Computationis – violino concerto, Quintett F, Quartett D. Autor i wykonawca projektów intermedialnych (m.in. SoundCheck wraz z Richardem Ortmanem; Realtime Research wraz z Mattiasem Mainzem). Organizator i wykładowca warsztatów z zakresu nowych mediów (Cieszyn 2005, Katowice, 2005, 2006, Kolonia 2006). Współautor audycji popularyzatorskiej „U źródeł muzyki elektronicznej” na antenie Polskiego Radia Katowice. Muzyka do „Kontraktu” Mrożka jest jego pierwszą kompozycją dla teatru.

A black and white portrait of Sławomir Mrożek, an elderly man with white hair and glasses, wearing a dark suit and tie. He is looking slightly to the right with a thoughtful expression. The background shows a window with a view of a city at night.

DRAMATY SŁAWOMIRA MROŻKA W TEATRZE ŚLĄSKIM

„Policja”, reż. Jerzy Jarocki, scen. Tomasz Rumiński, prem. 6 IX 1958

„Zabawa” i „Czarowna noc”, reż. Jacek Szczęk, scen. Wiesław Lange, prem. 15 II 1964

„Indyk”, reż. Jan Skotnicki, scen. Marian Garlicki, prem. 23 IV 1968

„Poczwórka”, reż. Zbigniew Bogdański, scen. Marian Kołodziej, prem. 5 V 1973

„Tango”, reż. Zbigniew Bogdański, scen. Ali Bunsch, prem. 15 II 1975

„Emigranci”, reż. Józef Para, scen. Zenon Moskwa, prem. 20 II 1976

„Rzeźnia”, opr. tekstu i reż. Józef Gruda, scen. Andrzej Markowicz, prem. 3 II 1979

„Garbus”, reż. Bogdan Tosza, scen. Wiesław Lange, prem. 14 IV 1983

„Tango”, reż. Jerzy Zegalski, scen. Barbara Zawada, prem. 15 I 1988

„Ambasador”, reż. Jerzy Zegalski, scen. Wacław Kula, prem. 11 I 1990

„Letni dzień”, reż. Bogdan Tosza, scen. Andrzej Witkowski, prem. 11 IV 1992

„Rzeźnia”, reż. Bartosz Zaczykiewicz, scen. Aniko Kiss, prem. 3 III 1999

„Tango”, reż. Filip Bajon, scen. Zofia de Ines, prem. 29 II 2004

TEATR ŚLĄSKI
IM. STANISŁAWA WYSPIAŃSKIEGO W KATOWICACH
40-003 KATOWICE, RYNEK 10

e-mail: teatrslaski@teatrslaski.art.pl,
www.TeatrŚlaski.pl

DYREKTOR
KRYSTYNA SZARANIEC

DYREKTOR ARTYSTYCZNY
TADEUSZ BRADECKI

Główna księgowa Danuta Klima, pełnomocnik dyrektora ds. promocji Małgorzata Długowska-Błach, asystent dyrektora ds. marketingu Jarosław Tabor, asystent dyrektora artystycznego Beata Przybylska, sekretarz literacki Anna Podsiadło, reżyser Grzegorz Kempinsky, koordynator pracy artystycznej Danuta Pułeczka, Biuro Obsługi Widzów: Ewa Sadkowska (kierownik, pełnomocnik dyrektora ds. sprzedaży), Łukasz Gamrot, Irena Myszor, Paweł Solski, Ewa Wójcik; kierownik administracji Barbara Króliczek, specjalista ds. impresariatu i edukacji teatralnej Renata Goliasz-Janiszewska, specjalista ds. biznesu Barbara Wolniewicz, rzecznik prasowy, fotograf, webmaster Krzysztof Lisiak.

Główny inżynier Edward Wrzesień, kierownik techniczny Maciej Rokita, Wanda Nowak (zastępca); główny elektryk Kazimierz Strzelecki, elektryk Jerzy Boczkowski; informatyk Marcin Müller; koordynator techniczny Roman Klyta; brygadziści montażystów dekoracji Dariusz Sobieraj, Wojciech Smolarczyk (zastępca), montażysty dekoracji: Lech Hamerlik, Mariusz Konieczny, Sebastian Krysiak, Kamil Małecki, Sylwester Pozłótko, Piotr Sobota, Paweł Szymkowiak, Sebastian Zastróżny; akustycy: Mikołaj Lichtański (kierownik), Mirosław Witek, Marek Skutnik; oświetlenie sceny: Krzysztof Woźniak (kierownik), Waldemar Janiszek, Krzysztof Kapciak, Piotr Łobacz; specjalista do spraw dokumentacji wizualnej Beata Działowicz; pracownia krawiecka: Ewa Kerger-Gardas (kierownik), Anna Malinowska (zastępca), Barbara Manowska, Jolanta Woszczyńska-Kolonko; garderobiane: Ewa Połofska, Joanna Kulik, Aneta Oskard, Dorota Słaboszewska; pracownia stolarska: Franciszek Kraczkla (kierownik), Jerzy Graczyk; pracownia malarsko-modelarska: Agata Kurzak (kierownik), Robert Nowotarski, Halina Wojtowicz; pracownia tapicerska Karol Koj; pracownia fryzjersko-perukarska: Teresa Melek (kierownik), Karina Karpiczak, Wioleta Krysiak; magazyn dekoracji Robert Hyla; magazyn kostiumów Małgorzata Kaczmarek; rekwizytornia: Ireneusz Gajda, Aneta Oskard; dział zaopatrzenia: Jan Szytura (kierownik), Anna Jamróz, Maria Kraczkla, Konrad Parys.

Duża Scena Rynek 10, Scena Kameralna ul. Warszawska 2, Scena w Malarni ul. Teatralna 2a.
Centrala tel. 32 258 72 51, 32 258 72 52, Sekretariat tel. 32 258 89 92, tel./fax 32 259 89 76.

Biuro Obsługi Widzów czynne od poniedziałku do piątku w godz. 8.00-17.00, tel./fax 32 258 89 67.

Kasa czynna w poniedziałek w godz. 10.00-18.00, od wtorku do soboty w godz. 10.00-19.00,
(przerwa 13.00-13.30) w niedziele na dwie godziny przed spektaklem, tel. 32 259 93 60.

Redakcja programu Anna Podsiadło; opracowanie graficzne Hanna Sitarz; fotografie Krzysztof Lisiak.

ZE ZBIORÓW
Instytutu Teatralnego

Śląskie.
Pozytywna energia

POLSKI KOKS

